

Kohti monimuotoista päiväkotiyhteisöä

Keskustelutilaisuus pääkirjaston lavalla 15.4.2024 klo 17.30 alkaen. Paikalla oli läsnä suunnilleen 20 osallistujaa. Tämä keskustelu järjestettiin yhteistyössä Multicultural Association of Porvoon (MAP) sekä kaupungin varhaiskasvatuspalvelujen ja kotouttamisyksikön kanssa.

Tilaisuuteen oli kutsuttu Porvoon kaupungin varhaiskasvatuspalveluista suunnittelija Salla-Anri Laine ja Gammelbackan päiväkodin johtaja Marjukka Taos sekä Porvoon kotoutumispalveluiden henkilökuntaa. Keskustelua johdatteli Erätauco-menetelmän periaatteita noudattaen toimittaja-kirjailija Mikael Crawford (myöhemmin: fasilitaattori). Muistiinpanot kirjasi ja tämän muistion toimitti projektikoordinaattori Tomi Lassi.

Erikseen nimetyt keskustelijat:

<i>MG</i>	- <i>Marianne Green, MAP</i>
<i>MT</i>	- <i>Marjukka Taos</i>
<i>BU</i>	- <i>Bilge Uner, MAP</i>
<i>SL</i>	- <i>Salla-Anri Laine</i>
<i>MA</i>	- <i>Mouna Ali, MAP</i>
<i>AP</i>	- <i>Anna Palomäki, Kotoutumiskeskus (Porvoon kaupunki)</i>
<i>NG</i>	- <i>Niklas Grönroos, Kotoutumiskeskus (Porvoon kaupunki)</i>

Keskustelu oli vilkasta ja osin monikielistä, alimmana mahdollisimman todenmukainen litterointi koko keskustelusta. Tässä tekoälyn avulla luotu, toimittajan tarkastama tiivistelmä keskustelusta:

- Keskustelussa käsiteltiin haasteita ja kokemuksia Porvoon päiväkodeissa, erityisesti maahanmuuttajataustaisten lasten ja heidän perheidensä näkökulmasta. Porvoossa on noin 310* päiväkotilasta, joiden kotikieli ei ole suomi tai ruotsi. Viestintäjärjestelmä Daisy on ensisijainen työkalu kotien ja päiväkotien välisessä viestinnässä, mutta se tukee vain suomea, ruotsia ja englantia, mikä aiheuttaa ongelmia muunkielisille perheille. Vanhemmat voisivat aktiivisemmin vaatia muutoksia tähän tilanteeseen.
- Kaupungin rekrytoinnissa pyritään huomioimaan kielimuureja, mutta henkilöstövajaus on yleinen haaste. Jotkut työntekijät, kuten MT, ovat opiskelleet muiden kielten alkeita, mikä auttaa esimerkiksi lasten kielenkäytön ymmärtämisessä. Daisyssa on automaattitulkkauksen mahdollisuus, mutta käännökset ovat usein epätarkkoja.
- Maahanmuuttajat, kuten lastenohjaajaksi opiskeleva ("1. keskustelija") ja koulunkäyntiavustaja ("2. keskustelija"), jakavat kokemuksiaan. He korostavat viittomien käyttöä ja haasteita nopeasti puhutun suomen ymmärtämisessä. Lapsilla voi olla sopeutumisvaikeuksia uuteen kulttuuriin ja päiväkotirutiineihin. Henkilöstöä

Tästä haluamme puhua – Det här vill vi tala om

www.porvoo.fi/tasta-haluamme-puhua - www.borga.fi/det-har-vill-vi-tala-om

kannustetaan opiskelemaan kieliä, ja päiväkodissa noudatetaan kulttuurikalentteria eri kulttuurien juhlapäivien huomioimiseksi.

- Vanhemmat ovat kiireisiä, mikä vaikeuttaa yhteisöllisyyttä päiväkodeissa. Päiväkodit ovat yrittäneet tarjota mahdollisuuksia kulttuurien esittelemiseen, mutta vanhempien osallistuminen on vähäistä. Yhteisöllisyyden lisäämiseksi ehdotetaan entisaikojen kaltaisia kohtaamispaikkoja vanhemmille.
- Monet maahanmuuttajaperheet kohtaavat vaikeuksia Daisy- ja Wilma-järjestelmien käytössä, mikä vähentää viestintää päiväkotien ja kotien välillä. Yksi ehdotus on, että perheet jaettaisiin kieliryhmiin, jotta he saisivat tehokkaampaa opastusta järjestelmien käyttöön. Myös tukihenkilöiden ja kulttuuriopettajien tarve nousee esiin.
- Sekaryhmät suomalaisista ja maahanmuuttajalapsista ovat toivottavia, jotta maahanmuuttajalapsen lapset voivat tuntea kuuluvansa Suomeen. On tärkeää, että he eivät koe syrjäytymistä. Myös vanhemmille tulisi tarjota enemmän tukea ja mahdollisuuksia integroitua yhteisöön.
- Monikulttuurisuus on osa Porvoon identiteettiä, ja kaupungissa järjestetään monikulttuurisia tapahtumia, kuten monikulttuurinen äitienpäivä ja Winter Bazaar. Näitä tapahtumia voitaisiin lisätä ja laajentaa. Päiväkodit voisivat myös aktiivisemmin ottaa vastaan maahanmuuttajajarjoittelijoita, mikä edistäisi moninaisuutta.
- Keskustelu päättyy toteamukseen, että vaikka haasteita on, on tärkeää jatkaa työkentelyä monikulttuurisuuden ja yhteisöllisyyden edistämiseksi. Monet Porvoon päiväkotien kokemukset ja esiin tulleet ehdotukset antavat toivoa paremmasta tulevaisuudesta.

Keskustelun litterointi

[Mikael Crawford esittelee Erätauko-menetelmän periaatteet ja keskustelun kulkua: paikalla on monikielinen joukko ihmisiä ja tulkausta tehdään sen mukaan kuin tarvetta ilmenee, mielellään myös muiden osallistujien toimesta.]

[MAP:n puheenjohtaja Marianne Green taustoittaa tämän keskustelun aihetta. Maahanmuuttajaperheiden kokemuksia suomalaisissa päiväkodeissa on koitettu jonkin verran kartoittaa yhdistyksen tapahtumissa haastatteleamalla osallistujia tästä aiheesta. Haastatteluissa on noussut esiin monta hyvää asiaa, vaikeimmiksi on koettu kommunikointi henkilökunnan kanssa ja Daisy-järjestelmän käyttö. Molemmissa kynnyksenä on ainakin kieli, jälkimmäisessä myös tekniikka.]

MT: Porvoossa on n. 310* päiväkotilasta, joiden kotikieli ei ole suomi tai ruotsi. Daisy on hankala järjestelmä, mutta se on ainoa väline kotien kanssa kommunikointiin. Kieliongelma Daisyssa on tiedossa ja siihen on vaadittu muutosta; toistaiseksi kielivaihtoehtoina

ovat vain suomi, ruotsi ja englanti. Kodit voisivat vielä äänekkäämmin vaatia tähän tilanteeseen parannusta!

Fasilitaattori: Muistan omasta lapsuudestani, kuinka toimin tulkkina kun ruotsinkielisen äitini ja suomenkielisen talonmiehen välillä oli selkeä kielimuuri. *[Suora kysymys varhaiskasvatuspalveluiden edustajille:]* Miten kaupungin rekrytoinnissa huomioidaan tämä haaste, kielimuurit?

MT: Tällä hetkellä on käynnissä erillinen projekti, koska meillä on pulaa henkilökunnasta. Haastetta on myös toisin päin: myös suomenkieliset lapset tarvitsevat kommunikaatiota suomeksi. Itse olen opiskellut jonkin verran arabiaa, mistä on sekin hyöty, että tunnistan milloin lapset kiroilevat päiväkodissa. Kotona se ei olisi heille sallittua, niinpä ei meilläkään.

Daisyssa on myös mahdollisuus automaattitulkkaukseen, mutta se tuottaa outoja käännöksiä.

[MAP:n edustajat ja fasilitaattori haastavat tähän asti hiljaa pysyneitä maahanmuuttajaosallistujia kommentoimaan.]

1. *keskustelija:* Opiskelen parhaillaan lastenohjaajaksi. Olen saanut hyviä kokemuksia viittomien käytöstä lasten kanssa.

2. *keskustelija:* Toimin koulunkäyntiavustajana. Minun on vaikea ymmärtää, kun lapset puhuvat suomea niin nopeasti. Tässä on varmasti eroa koulun ja päiväkodin välillä. Uudelle tulijalle kaikki on erilaista (ja siksi vaikeaa): kieli, tavat, pukeutuminen... Lapsen reaktio tässä tilanteessa voi olla, että haluaa vain jäädä kotiin eikä mennä päiväkotiin.

[Fasilitaattori kiittää MT:a siitä, että tämä on opiskellut arabiaa ja kysyy: kannustetaanko henkilökuntaa laajemminkin tähän?]

MT: Kyllä on tarjolla kursseja, mutta ne ovat henkilökunnalle vapaaehtoisia. Meillä käytetään myös kulttuurikalenteria, jota seuraten vietetään kaikkien kulttuurien omia juhlia jollain tavoin.

[MG kysyy yleisesti, saako tilaisuudessa ottaa kuvia. Tämä sopii kaikille paitsi yhdelle, joka luvataan rajata kuvista ulos.]

MG: Haastatellessani erästä sudanilaista äitiä sain kuulla, että lapsella menee kyllä päiväkodissa hyvin, mutta vanhemmat tarvitsisivat enemmän tukea.

MT: Suomalainen varhaiskasvatuskulttuuri on monelle vieras. Meillä on vanhempainiltoja, joissa saatetaan tarvita jopa 8 tulkkia. Usein näissä tilanteissa aika ei vain riitä.

[SL esittäytyy ja korostaa, että jokainen yksilö on enemmän kuin vain oman kulttuurinsa edustaja. Tarvitaan nykyistä enemmän dialogia ja tilaisuuksia siihen.]

3. *keskustelija:* Olen ammatiltani lastentarhanopettaja, vaikkakaan en pitkään aikaan ollut niissä töissä. Aikanaan vanhemmat, jotka toivat lapset hoitoon, saattoivat jäädä

kahville päiväkotiin, samoin lapsia hakiessa; vanhemmat juttelivat paljon keskenään ja myös henkilökunnan kanssa, esimerkiksi emännän kanssa ruoasta. Onko niin, ettei tätä enää tapahdu?

MT: Näin on, ei tällaista enää ole, vaikka yritetään jopa erikseen järjestää. On myös tarjottu mahdollisuutta, että päiväkotitarjoaja tarjoaa materiaalit jos joku haluaisi esim. tulla laittamaan oman kulttuurinsa ruokaa. Mutta vanhemmat ovat nykyään niin kiireisiä.

Fasilitaattori: Ehkä henkilökunta myös?

MT: Kyllä. Meillä on kyllä portilla kyltti, jossa lukee ”muista, että tämä on päivän tärkein kohtaaminen”. Mutta *11 ryhmää, 35 työntekijää, 200 lasta** – kyllä se on ”melkoista junnaliikennettä” koko päivä.

Fasilitaattori: Olisiko päiväkodin tilojen puolesta mahdollisuutta lisätä vanhempien yhteisöllisyyttä (entisaikojen malliin), vaikkapa ilman henkilökunnan läsnäoloa?

4. keskustelija: Vanhemmilla on aikaa vain sanoa ”hei hei” ovenraosta.

[Toimittajan oma puheenvuoro: Omat lapseni olivat päiväkodissa, kun uusi päiväkotitarjoaja Helmi otettiin käyttöön. Ainakin siellä eteinen on suunniteltu kuravaatteille, ei vanhempien kohtaamiselle.]

Fasilitaattori: Itselläni on kokemus Australiasta: perhe, jonka luona asuin, oli asunut Australiassa 17 vuotta. Silti perheen äiti ei osannut paikallista kieltä vielääkään; hän antoi tyttären puhelinnumeron niille paikallisille, joiden kanssa piti asioida. Ei siis halunnut kontaktia muihin kuin siellä asuviin muihin suomalaisiin. Jos ei halua, ei opi. Jos löytyy halua, löytyy yleensä myös keinoja. Suomalaisille tyypillistä on myös arkuus käyttää muita kieliä, jos kokee ettei osaa niitä ”täydellisesti”.

MA: Muutin Suomeen vuonna 2016. En osannut yhtään suomea. Minulla on kaksi lasta, joista toisen onnistui löytää kavereita mutta toinen vain itki. Ei halunnut syödä päiväkodissa; sieltä jouduttiin soittamaan, että hakekaa kotiin. Asia muuttui, kun lapsi meni kouluun. Kotoutuminen vaatii aikaa; nyt lapsi osaa hyvin sekä suomea, englantia että arabiaa. Daisyn ja Wilman käyttö vaativat kielitaitoa, siksi moni perhe ei kommunikoi ol- lenkaan.

5. keskustelija (Venäjältä): Minulla on hyvä kokemus siitä, kun lapsi saa vertaistukea toiselta lapselta. Toisaalta siinä on myös huonot puolensa. Voi toimia jonkin aikaa, mutta voi myös olla rasite auttajalle ja tämä lopulta kieltäytyy auttamasta.

MT: Tätä ei saisi tapahtua, tätä me emme ainakaan saa tehdä. Eli henkilökunnan pitäisi tietää, ettei lasta saa raskauttaa tällaisella tehtävällä ja siitä seuraavalla vastuulla.

Fasilitaattori: Mutta joskus lapsi, etenkin sisarus, haluaa auttaa...

MT: Lapsi/sisarus ei myöskään ole luotettava tulkki kaikissa tilanteissa.

AP: Onko teillä [Gammelbackassa] ohjausta Daisyn käyttöön?

MT: On. Olemme pohtineet, voisiko vanhemmat jatkossa jakaa tätä varten ryhmiin kielen perusteella, olisiko se korrektaa. Aiemmin on ollut myös se ongelma, ettei Daisya voi käyttää ilman suomalaista henkilötunnusta. Tämä on nyt korjattu. Viimeisin päänsärky on ollut vaadittujen tuloseelvitysten tekeminen.

MG: [Jälleen viitaten sudanilaisen haastatteluun:] Yksi ohjauskerta Daisyn käyttöön ei riitä, tukihenkilö olisi parempi ratkaisu.

MT: Kulttuuriopettaja olisi paras ratkaisu, mutta heitä on vain kolme 21 päiväkotia kohden.

SL: Daisy on vaikea suomalaisellekin.

[Toimittaja vahvistaa tämän omasta kokemuksestaan; tästä pitäisi viestiä enemmän it-palveluille.]

AP: Kaikkien päiväkotien *umo-vastaavat* * tapaavat säännöllisesti, mutta tilanne eri päiväkotien välillä ei ole tasapainossa näissä asioissa.

MT: Gammelbackassa on ollut pakko kehittää näitä työkaluja koko ajan, koska maahanmuuttajataustaisia lapsia on paljon.

Kysymys paikalla oleville maahanmuuttajaosallistujille: onko parempi jatkaa kuten tähän asti, eli että maahanmuuttajaperheet ovat eri päiväkodeissa sekaryhmissä suomalaisten kanssa, vai pitäisikö keskittää ja luoda yksi ”kansainvälinen päiväkotit”?

4. keskustelija: Parempi sekaisin. Näin ulkomaalainen tuntee olevansa Suomessa.

Fasilitaattorin kysymys (lähinnä MAP:n edustajille): Toimisiko paremmin, jos opetus ja tuki tulisi toiselta ulkomaalaiselta kuin suomalaiselta?

6. keskustelija: On niitä, jotka eivät vain **halua** oppia.

MA: En aluksi halunnut puhua suomea, pää tuli siitä kipeäksi. Sitten sanoin itselleni: ”Olet opettaja, täytyy sinun osata.” 3-4–6 kuukautta oli pää kipeä, mutta yhden vuoden jälkeen osasin jo puhua ja kirjoittaa suomea. Motivaatio on todella tärkeää. Motivaation lähteeksi käy esimerkiksi se, että omilla lapsilla olisi parempi tulevaisuus.

Fasilitaattori: Aina on joku, joka ei halua että pää tulee kipeäksi. [MG:lle:] Mitkä ovat MAP:n tarpeet tällä hetkellä?

MG: Tarvitaan lisää ihmisiä.

BU: Mukaan tarvitaan sekä ulkomaalais- että suomalaistaustaisia.

Fasilitaattori: Tavoittaako yhdistyksenne maahanmuuttajat?

MG ja BU: Kyllä tavoittaa.

MG: Yksi tarve olisi digi-opetuksen lisääminen.

Tästä haluamme puhua – Det här vill vi tala om

www.porvoo.fi/tasta-haluamme-puhua - www.borga.fi/det-har-vill-vi-tala-om

NG (esittäytyy): Kysymykseen, onko parempi että maahanmuuttajat ovat sekaryhmissä vai keskenään: tarvitaan kahdensuuntaista kotoutumista. Meillä on hyviä kokemuksia ukrainalaisten integraatiosta, mutta sitä on myös kritisoitu koulutoimen taholta.

MT: Kannatan ehdottomasti sekaryhmiä, mutta vaakakupit päiväkotien kesken eivät ole tasoissa. Gammelbackaan tarvittaisiin enemmän suomalaisia lapsia! Yksi taustatekijä tilanteelle on sekin, että maahanmuuttajat suosittelevat uusille tulijoille Gammelbackan päiväkotia.

Fasilitaattori: En ole kokemusasiantuntija, mutta kannattaisin kyllä sekaryhmiä. Palaan taas omiin lapsuusmuistoihini, oivallukseen kielten eroista: esimerkiksi punainen ja sininen ovat erisävyisiä eri kielillä. Kielten oppiminen on helppoa lapsena. Lapset haluavat olla keskenään kavereita, jos se vaan on mahdollista. On toivoa herättävää, että päiväkoedeissa on käytössä kulttuurikalenteri; se voisi tarkoittaa parempaa tulevaisuutta.

MA: Porvoo on ”lämmän” kaupunki, jos vertaa vaikkapa Helsinkiin. Täällä juhlietaan yhdessä, ei lukittauduta tiettyyn kouluun tai päiväkotiin – ollaan kaikki yhtä Porvoota.

MG: Hyvä esimerkki tästä on vuosittain järjestettävä monikulttuurinen äitienpäivä, joka tänä vuonna järjestetään Kantele-talossa.

NG: Toinen suositeltava tapahtuma on Winter Bazaar (kylläkin hieman koleaan vuodenaikaan). Pitäisikö Porvoon Päivien tapaan järjestää ”monikulttuurisuuspäivät”, mahdollisuuksien tori tms.?

BU: Oma unelmani olisi löytää töitä porvoollaisesta päiväkodista... Maahanmuuttajavanhemmat ovat usein myös ”ujoja”; vaikka esimerkiksi *vasu*-keskusteluun tarjotaan tulkkia, he kieltäytyvät vaikka eivät oikeastaan osaisi suomea. Eräässä tapauksessa oli sentään hyvä, että päiväkodin harjoittelija saattoi auttaa... Sen harjoittelun aikana järjestin myös viikottaiset ”haku-kahvit”. Joskus on ehkä myös niin, ettei henkilökunta halua ”lisää töitä”, kuten he mieltävät tällaiset monikulttuurisuushankkeet. Kerran meillä oli *unkari-laisten kanssa (?)* askarteluprojekti, josta vanhemmat tykkäsivät. Olisiko mahdollista, että vanhemmat tulisivat päiväkotiin tekemään tällaisia projekteja? Pitäisi olla enemmän perhetapahtumia! Sellaisiin tarvitaan aktiivinen toimija, vetäjä, joskus myös sekoittamaan ryhmää ja totuttuja kaavoja.

Fasilitaattori: Jos laittaa esimerkiksi 50 suomenkielistä ja 50 suomenruotsalaista samaan tilaan, kahden tunnin päästä sinne on muodostunut suomenkielisiä ja ruotsinkielisiä ryhmiä...

3. keskustelija: Kiitos tästä keskustelusta! Voisi vetää johtopäätöksen: tarvitaan enemmän ”vanhempienpenkkejä”. Aina on kiire, mutta sitä voi myös välillä pysäyttää; ehkä välillä voi myös laittaa *vasun* hetkeksi syrjään...

NG: Maahanmuuttajien osuus Porvoon asukkaista on jo 8,5%.

MT: Joulujuhla maahanmuuttajien kanssa oli hyvä kokemus; kyseltiin ”mitä nämä hyvät tortut ovat?” *BU:*lle: laita vaan hakemusta tulemaan Gammelbackan päiväkotiin!

Tästä haluamme puhua – Det här vill vi tala om

www.porvoo.fi/tasta-haluamme-puhua - www.borga.fi/det-har-vill-vi-tala-om

BU: Kiitos! Vielä kokemus Raaseporista: siellä kaikille esiteltiin *ramadanin* viettoa, miksei Porvoossakin voisi? Jos päiväkodissa ei ole maahanmuuttajia, eivät suomalaiset opi näitä asioita. Pelätäänkö uskontoja ehkä liikaa? Juhlat ovat osa kulttuuria, eivät vain uskontoa.

MA: Kyllä tarvitaan *ramadan*-tietoisuutta myös suomalaisille. Onhan päiväkodeissa myös jouluaskartelua. Lapset haluaisivat tietää näistä asioista! ”Onko sinulla hiukset?” (kun on huivi päässä), ”Miksi et syö?” (paasto), ”Miksi sinulla on nyt hienot vaatteet?” Lapset ovat tulevaisuuden aikuisia, maailma ei ole valmis! Täytyyhän maahanmuuttajalapsille selittää, mikä on pääsiäinen jne.

4. keskustelija: Hyvä keino on opetella ”Hyvää huomenta” eri kielillä.

MT: Tai vaikka ”Jaakko kulta” 8 eri kielellä.

BU: Myös vanhemmille on tärkeää oppia näitä asioita.

AP: Meillä on täällä paikalla yksi aivan uusi (kotoutumiskeskuksen) asiakas, onko hänellä kysyttävää?

[Tulkkausta] – Ei ole vielä kysyttävää.

BU: Miksi Porvoon päiväkodit eivät ota maahanmuuttajaharjoittelijoita? Minulla on monta opiskelukaveria, jotka ovat hakeneet paikkaa.

MT&SL: Osassa on harjoittelijoita koko ajan, osassa on vastustusta. Tahtotila on kyllä, että moninaisuutta halutaan lisätä. Joiltakin se vaatii mukavuusalueelta poistumista.

[Keskustelu päättyy aplodeihin.]

* Kohdat vielä tarkistettava puhujilta itseltään.